

до цілеспрямованості, обґрунтованості, контрольованості та самоорганізованості мислення. Аби якнайкраще втілити та розвинути ці якості, психологиня Д. Халперн радить розвивати в учнів здатність планувати власні дії, навчати їх гнучкості, формувати наполегливість, розуміння того, що помилка – додатковий шанс зрозуміти щось нове, відслідковувати хід власних міркувань та шукати компроміси.

Література:

1. Зоркіна Н.В. Критическое мышление – мышление XXI в. *Методичний вісник історичного факультету №1*. Харків : Консум, 2002. С. 77 – 82.
2. Ліпман М. Критичне мислення: чим воно може бути? *Постметодика*. 2005. № 2 (60). С. 33 – 41.
3. Мислення. Загальна психологія : підручник для студентів вищ. навч. закладів / за ред. акад. С.Д. Максименка. К. : Форум, 2000. С. 202 – 217.
4. Митюшин А.А. Рефлексия. *Философский энциклопедический словарь*. 2-е изд. М. : Сов. энциклопедия, 1989. С. 555 – 556.
5. Михайлов Ф.Т. Эмпирическое и диалектическое понимание личности. *Философско-психологические проблемы развития образования* / под ред. В.В. Давыдова М. : ИНТОР, 1994. С. 26, 31.
6. Петунин О.В. Проблема познавательной самостоятельности школьников в отечественной педагогике. *Инновации в образовании*. 2004. № 6. С. 62 – 77.
7. Терно С.О. Теорія розвитку критичного мислення (на прикладі навчання історії). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. 105 с.
8. Халперн Д. Психология критического мышления. / пер. с англ. Н. Мальгина и др. 4е междунар. изд. СПб. : Питер, 2000. 503 с.
9. Щерба С.П. Про методологічні засади аналізу мислення. *Творче, практичне і критичне мислення* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 23 – 24 вер. 1997 р. Житомир : Журфонд, 1997. С. 3 – 7.

Мар'яна МАЦЬКІВ

аспірантка,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ

МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Важливе завдання сучасної школи – допомогти учнівській молоді правильно зорієнтуватися у виборі цінностей, які сприяють виробленню стійкого імунітету до негативних форм життя, формують уміння відрізнити прекрасне від потворного, піднесене від низького у всіх сферах життя. Щоб виховати соціально активну та високоморальну особистість весь

освітній процес потрібно будувати на засадах ціннісних орієнтирів. Результат ціннісного навчання – не знання, а формування ціннісного світогляду, здатності оперувати ціннісними категоріями. Власне, ідея Нової української школи передбачає освіту майбутнього, яка ґрунтується на формуванні компетентностей та виховання на цінностях [1].

Аналіз науково – педагогічної літератури засвідчив, що проблема ціннісних орієнтирів широко висвітлюється в працях сучасних вчених Г. Гуменюк, В. Каюкова, В. Кіндратова, О. Коркішко, О. Красовська, О. Савченко, В. Коваль, І. Охрименко, В. Стрельчук, Н. Христюк та ін. Виховання на цінностях є ключовим у педагогічних працях В.О. Сухомлинського, який зазначав: «Людину треба вчити, що вона живе не в пустелі, а серед людей. Кожен твій крок врешті-решт позначається на твоєму ближньому, тому що ідеш ти кудись і з якоюсь метою; кожне твоє слово в душі іншого відгукнеться, але як воно відгукнеться – залежить від тебе. Вже те, що ти дивишся на навколишній світ і бачиш його, таїть в собі добро і зло; усе залежить від того, що і як ти бачиш» [3, с. 260]. Особливостями формування ціннісних орієнтацій сучасних школярів, на думку О. Я. Савченко є той факт, що «в нашому суспільстві, на жаль, дуже тонкий «озоновий шар» культури, міліють її джерела. Обсяг інформації зростає, а духовність, загальний рівень культури людей знижуються». Потрібна система мотиваційно-ціннісних заходів, яка передбачатиме оновлення змісту освіти, приведення його у відповідність до епохи, в яку живуть її здобувачі, наявність мотивації для здійснення позитивних вчинків.

Сформованість ціннісного ставлення у сучасних молодших школярів до навколишнього світу, охоплює різні напрями:

- ставлення до себе: адекватна самооцінка, бачення власних переваг та недоліків, готовність працювати над вирішенням проблем самовиховання, самовдосконалення;

- ставлення до друзів, однолітків: уміння розуміти та співчувати, готовність допомогти, проявити терпимість до недоліків інших, здатність пожертвувати своїми інтересами заради друга;

- ставлення до старших людей: уважне ставлення до старших, вияв поваги до батьків, учителів;

- ставлення до праці, громадських доручень: добросовісне виконання доручень, надання допомоги іншим у здійсненні гарних справ;

- ставлення до природи: активне піклування про її збереження, відчуття єдності з природою;

– ставлення до суспільства, держави: чітка громадська позиція, знання історії та вільне володіння державною мовою [2, с. 395].

На відміну від передавання знань з будь-якої навчальної дисципліни певна цінність може успішно впроваджуватися у людській свідомості лише наскрізно, через настановлення й особистий приклад. Чи можемо ми формувати цінність згідно з розкладом навчальних занять, звісно що ні, вона формується щодня і щохвилини. Кожна дитина, особливо молодший школяр, довіряє не тому, що чує, а тому, що бачить. Тому вчитель повинен не тільки стежити за виконанням навчальної програми, а й за своїми діями та вчинками поза освітнім процесом. Доцільно проводити моніторингові дослідження стану сформованості ціннісних орієнтирів здобувачів освіти. В цьому допоможе анкетування, спостереження та інші діагностичні методики. Для діагностики ціннісних орієнтирів та моральних норм учнів початкової школи доцільно використати методику «Незакінчена розповідь» (Л. А. Головей, Е. Ф. Рибалко). Її можна адаптувати та розробити для різної вікової категорії. Такі роботи в школі повинен виконувати не лише психолог, а й педагог. Це допоможе вчителю краще зрозуміти проблеми, підібрати матеріал чи інші засоби для формування в учнів правильних ціннісних орієнтирів.

Важливою в контексті цієї проблеми є робота з батьками, оскільки основні та найважливіші цінності дає дитині сім'я та оточення. Вчителю доцільно проводити бесіди, тренінги, майстер-класи, активно співпрацювати з батьками. Однак педагогу варто пам'ятати, що він немає права втручатися в сімейні взаємини, звісно, якщо це не загрожує життю та здоров'ю дитини. Адже, сім'я і школа – потенційні природні партнери у вихованні дітей – часто виявляються реальними супротивниками, а поміж ними постає дитина, яка вимушена пристосовуватися, лицемірити, що призводить до проявів аморальної поведінки.

Отже, реформа української школи буде успішною лише тоді, коли її змістова складова буде заснована на цінностях, доповнить її сучасними особливостями для напрацювання ціннісно-освітньої платформи української освіти. Сьогодні є необхідність формування нових ціннісних орієнтирів, ціннісних ідеалів, ціннісного світогляду дитини, адже це процес постійний, який залежить від рівня духовного та інтелектуального розвитку особистості, її вольових якостей та бажання пізнавати дійсність.

Література:

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

2. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Грамота, 2012. 504 с.
3. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. У 5-ти томах. Київ, 1976. т. 2.

Анастасія НІСІФОРОВА

*Магістрантка,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

ІМІДЖ ТА ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА ПОЗАШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Від професійних здібностей та якостей керівника позашкільного навчального закладу, вдало створеного особистого та професійного іміджу залежить репутація дитячого клубу, просування його як бренду. У компетентність керівника входить формування педагогічного колективу, забезпечення комфортних умов праці, здійснення методичного освітнього плану та досягнення порядку, що принесе позитивний результат у подальшій роботі. Управлінська діяльність характеризується як сукупність управлінського потенціалу, професіоналізму та особистісних якостей.

Сучасний світ є прогресивним і він вимагає нового підходу до впорядкування системи освітніх закладів, що забезпечує якісний підхід до надання освітніх послуг. Завжди залишаються базові навички та якості, які є перевагою для керівника, як зазначає доктор психологічних наук Л. Карамушка, що якості особистості керівника – найстійкіші характеристики, що мають вирішальний вплив на управлінську діяльність [1, с. 121]. Тому варто виділити ті, які є провідними у створенні потужної та ефективної організації у сфері надання освітніх послуг.

Важливо зазначити, що одним із першочергових завдань для керівника освітнього закладу є планування та чітка конкретизація очікуваних результатів. Персонал має орієнтуватись на спільну мету та процеси її реалізації у майбутньому, терміни та вимоги щодо освітніх дисциплін, котрі планують вводитись у навчальному позашкільному закладі.

Одна і з головних навиків керівника – це надання команді відчуття єдності та згуртованості, що допоможе швидше та краще впровадити у дійсність заплановані цілі. Ефективне керівництво припускає, що люди спільно координують ресурси, визначають завдання, висувають і підтримують ідеї, планують діяльність і так далі. Колективна робота дозволяє відкрити нові можливості, колективний підхід – вирішувати